

SC_02

Competenties in het Nederlands

Tweede graad

Dubbele finaliteit

2.1 De leerlingen zijn gemotiveerd voor taal m.i.v. cultuur, lezen, spreken, interactie, schrijven, luisteren en inzicht in het taalsysteem.°

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

Conceptuele kennis

Procedurele kennis

Metacognitieve kennis

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Affectieve dimensie°

Psychomotorische dimensie

2.2 De leerlingen beleven plezier aan taal m.i.v. cultuur, lezen, spreken, interactie, schrijven, luisteren en inzicht in het taalsysteem.°

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

Conceptuele kennis

Procedurele kennis

Metacognitieve kennis

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Affectieve dimensie°

Psychomotorische dimensie

2.3 De leerlingen bepalen het onderwerp en de globale inhoud van geschreven en gesproken teksten in functie van doelgerichte informatieverwerking en communicatie.

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

- Woordenschat: frequente en minder frequente woorden, zoals abstracte woorden en leenwoorden, eenvoudig figuurlijk taalgebruik

Conceptuele kennis

- Onderwerp
- Globale inhoud
- Doelgerichte informatieverwerking
- Doelgerichte communicatie

Procedurale kennis

- Toepassen van strategieën: met lees- en luisterdoel rekening houden; voorkennis activeren; inhoud voorspellen; vragen stellen; tussentijds samenvatten, de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden en zinnen afleiden uit de context, via taalverwantschap of op basis van woorddelen; bepalen of het achterhalen van de betekenis van een onbekend woord belangrijk is; talige hulpmiddelen gebruiken

-Functioneel gebruiken van eindtermen 2.11 en 2.12

Metacognitieve kennis

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

- * Herkenbare structuur
- * Gemiddelde tot vrij hoge informatiedichtheid
- * Voornamelijk Standaardnederlands, eenvoudig figuurlijk taalgebruik, frequente en minder frequente woorden zoals abstracte woorden en leenwoorden
- * Herkenbare samenhang
- * Concrete tot vrij algemene inhoud
- * Langere zinnen
- * Tekstsoorten: informatief, persuasief, opiniërend, prescriptief, narratief, apart of gecombineerd

Bijkomend voor mondelinge receptie

- * Normaal spreektempo
- * Met visuele ondersteuning zoals bewegende beelden

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Beheersingsniveau Analyseren

Affectieve dimensie°

Psychomotorische dimensie

2.4 De leerlingen bepalen wat de hoofdgedachte en de hoofdpunten zijn in geschreven en gesproken teksten in functie van doelgerichte informatieverwerking en communicatie.

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

- Zie eindterm 2.3

Conceptuele kennis

- Hoofdgedachte
- Hoofdpunt
- Doelgerichte informatieverwerking
- Doelgerichte communicatie

Procedurele kennis

- Zie eindterm 2.3

Metacognitieve kennis

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

- Zie eindterm 2.3

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Beheersingsniveau Analyseren

Affectieve dimensie°

Psychomotorische dimensie

2.5 De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten in functie van doelgerichte informatieverwerking en communicatie.

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

- Zie eindterm 2.3

Conceptuele kennis

- Relevante informatie
- Doelgerichte informatieverwerking
- Doelgerichte communicatie

Procedurele kennis

- Zie eindterm 2.3

Metacognitieve kennis

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

- Zie eindterm 2.3

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Beheersingsniveau Analyseren

Affectieve dimensie°

Psychomotorische dimensie

2.6 De leerlingen beoordelen informatie in gesproken en geschreven teksten op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid in functie van doelgerichte informatieverwerking en communicatie.

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

- Zie eindterm 2.3

Conceptuele kennis

- Doelgerichte informatieverwerking
- Doelgerichte communicatie
- Bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid
- Criteria om de bruikbaarheid, de correctheid en de betrouwbaarheid van bronnen en informatie te toetsen
- Intenties, opvattingen en waardeoordelen

Procedurele kennis

- Zie eindterm 2.3
- Toepassen van criteria om de bruikbaarheid, de correctheid en de betrouwbaarheid van informatie te toetsen
- Toepassen van reflectievaardigheden

Metacognitieve kennis

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

- Zie eindterm 2.3

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Beheersingsniveau Evalueren

Affectieve dimensie*

Psychomotorische dimensie

2.7 De leerlingen nemen notities bij het lezen en beluisteren van teksten in functie van doelgerichte informatieverwerking en communicatie.

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

- Woordenschat: frequente en minder frequente woorden, zoals abstracte woorden en leenwoorden, eenvoudig figuurlijk taalgebruik

Conceptuele kennis

- Notities
- Doelgerichte informatieverwerking
- Doelgerichte communicatie

Procedurele kennis

- Toepassen van strategieën: afkortingen, symbolen en telegramstijl gebruiken; met lees- en luisterdoel rekening houden; voorkennis activeren; inhoud voorspellen; vragen stellen; de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden en zinnen afleiden uit de context, via taalverwantschap of op basis van woorddelen; bepalen of het achterhalen van de betekenis van een onbekend woord belangrijk is; talige hulpmiddelen gebruiken
- Functioneel gebruiken van eindtermen 2.11 en 2.12

Metacognitieve kennis

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

- * Herkenbare structuur
- * Gemiddelde tot vrij hoge informatiedichtheid
- * Voornamelijk Standaardnederlands, eenvoudig figuurlijk taalgebruik, frequente en minder frequente woorden, zoals abstracte woorden en leenwoorden
- * Herkenbare samenhang
- * Concrete tot vrij algemene inhoud
- * Langere zinnen
- * Tekstsoorten zoals informatief, persuasief, opiniërend, prescriptief, narratief, apart of gecombineerd

Bijkomend voor mondelinge receptie

- * Normaal spreektempo
- * Met visuele ondersteuning zoals bewegende beelden

Met inbegrip van kenmerken van notities

- * De notities zijn gerelateerd aan de inhoud van de beluisterde of gelezen teksten en zijn duidelijk genoeg voor onmiddellijk of niet-onmiddellijk gebruik.

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Beheersingsniveau Creëren

Affectieve dimensie°

Psychomotorische dimensie

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

- Woordenschat: frequente en minder frequente woorden, zoals abstracte woorden en leenwoorden, eenvoudig figuurlijk taalgebruik
- * Conceptuele kennis
- Doelgerichte communicatie

Conceptuele kennis

- Doelgerichte communicatie

Procedurele kennis

- Toepassen van strategieën: met spreek- en schrijfdoel rekening houden; voorkennis activeren; met de ontvanger rekening houden zoals door het gepast inzetten van lichaamstaal; talige hulpmiddelen gebruiken
- Functioneel gebruiken van eindtermen 2.11 en 2.12

Metacognitieve kennis

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

- * Gebruik van frequente en minder frequente woorden, zoals abstracte woorden en leenwoorden; figuurlijk taalgebruik
- * Gebruik van frequente en minder frequente woorden, zoals abstracte woorden en leenwoorden; eenvoudig figuurlijk taalgebruik
- * Herkenbare tekstopbouw
- * Gepaste en herkenbare tekststructuur (inleiding, midden, slot); vaste tekststructuren zoals probleemstructuur, maatregelstructuur, evaluatiestructuur, handelingsstructuur, onderzoeksstructuur
- * Herkenbare tekstverbanden o.m. door gebruik van gepaste signaalwoorden
- * Concrete tot vrij algemene inhoud
- * Gepast register
- * Tekstsoorten: informatief, persuasief, opiniërend, prescriptief, narratief, apart of gecombineerd

Bijkomend voor schriftelijke productie:

- * Gebruik van het Standaardnederlands, met aandacht voor spelling, interpunctie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, correctheid en vlotheid
- * Gepaste lay-out
- * Gebruik van tekstopbouwende elementen zoals titel, alinea

Bijkomend voor mondelinge productie:

- * Gebruik van het Standaardnederlands, met aandacht voor uitspraak, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, correctheid en vlotheid
- * Tekstsoorten: argumentatief
- * Gepaste, niet-storende lichaamstaal
- * Met behulp van ondersteunende middelen

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Beheersingsniveau Creëren

Affectieve dimensie°

Psychomotorische dimensie

2.9 De leerlingen drukken zich op een creatieve manier uit.

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

Conceptuele kennis

Procedurele kennis

- Hanteren van technieken om creatief met taal om te gaan zoals het gebruiken van lay-out, rijm, ritme, humor en stijlfiguren, het opbouwen van spanning, het spelen met tijd en ruimte, het toepassen van verteltechnieken, het spelen met beeld en taal, het mixen van talen

Metacognitieve kennis

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Beheersingsniveau Creëren

Affectieve dimensie°

Psychomotorische dimensie

2.10 De leerlingen nemen deel aan schriftelijke en mondelinge interactie in functie van doelgerichte communicatie.

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

- Zie eindtermen 2.3 en 2.8

Conceptuele kennis

- Zie eindtermen 2.3 t.e.m. 2.5 en 2.8

Procedurele kennis

- Zie eindtermen 2.3 en 2.8

Bijkomend

- Toepassen van strategieën: met de doelen van de interactie rekening houden, op wat de ander zegt of schrijft inspelen, de ander laten uitspreken, op een gepaste manier het woord vragen of nemen, elementen van lichaamstaal en intonatie herkennen en zelf doelgericht inzetten, het register op de gesprekspartner of correspondent afstemmen, taalgebruik aan de ontvanger aanpassen

Metacognitieve kennis

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

- Zie eindtermen 2.3 en 2.8

- Gebruik van beleefdheidsconventies

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Beheersingsniveau Creëren

Affectieve dimensie°

Psychomotorische dimensie

2.11 De leerlingen gebruiken het inzicht in de regels en kenmerken van het Standaardnederlands als taalsysteem ter ondersteuning van doelgerichte informatieverwerking en communicatie.

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

Conceptuele kennis

- Wordvorming: samenstellingen en afleidingen (voorvoegsel, achtervoegsel), meervoud en enkelvoud, verkleinwoord, stam, uitgang, verbuiging, vervoeging
- Werkwoordstijden: onvoltooid tegenwoordige tijd, voltooid tegenwoordige tijd, onvoltooid verleden tijd, voltooid verleden tijd, onvoltooid toekomstige tijd
- Woordsoorten: zelfstandig naamwoord, bijvoeglijk naamwoord, werkwoord, voornaamwoord, lidwoord, voegwoord, voorzetsel, telwoord, bijwoord
- Zinsdelen: onderwerp, persoonsvorm, gezegde, lijdend voorwerp, meewerkend voorwerp, bijwoordelijke bepaling
- Zinsoorten: ontkennende, bevestigende zinnen, mededelende, vragende, bevelende, uitroepende zinnen, actieve en passieve zinnen, enkelvoudige en samengestelde zinnen (onderschikking en nevenschikking)
- Woordvolgorde: hoofdzin, bijzin, inversie
- Herkomst van woorden: inheems woord, leenwoord
- Betekenisrelaties: synoniem, homoniem, letterlijk en figuurlijk, antoniem
- Beeldspraak: vergelijking, metafoor, spreekwoord
- Vormen van humor: ironie, overdrijving, woordspeling
- Gevoelswaarde van woorden zoals eufemisme en dysfemisme

Procedurale kennis

- Toepassen van spelling van frequente en minder frequente woorden, ook met veranderlijk woordbeeld
- Gebruiken van hoofdletters
- Gebruiken van interpunctietekens: punt, komma, vraagteken, uitroepeteken, dubbele punt, spatie, aanhalingstekens, beletselteken, gedachtestreepje
- Gebruiken van congruentie
- Gebruiken van diakritische tekens: trema, koppelteken, apostrof
- Gebruiken van uitspraaktekens zoals accenttekens

Metacognitieve kennis

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Beheersingsniveau Toepassen

Affectieve dimensie^o

Psychomotorische dimensie

2.12 De leerlingen gebruiken kenmerken, mogelijkheden en principes van het Standaardnederlands als communicatiemiddel in functie van doelgerichte communicatie.

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

Conceptuele kennis

- Tekstopbouwende elementen: titel, tussentitel, kopje, alinea
- Tekststructuren (receptie): inleiding, midden, slot; vaste tekststructuren zoals probleemstructuur, maatregelstructuur, evaluatiestructuur, handelingsstructuur, onderzoeksstructuur
- Tekststructuren (productie): inleiding, midden, slot; vaste tekststructuren zoals probleemstructuur, evaluatiestructuur
- Structuuraanduiders: signaalwoorden en verwijswaarden
- Benadrukte woorden, lay-out, afbeeldingen
- Tekstverbanden (receptie en nemen van notities): chronologisch, oorzakelijk, voordelen-nadelenverband, opsommend, vergelijkend, samenvattend, concluderend
- Tekstverbanden (productie) zoals beschrijvend, chronologisch, middel-doelverband, oorzakelijk, redengevend, gevolgaanduidend, tegenstellend, toegevend, voordelen-nadelenverband, voorwaardelijk, opsommend, vergelijkend, toelichtend, samenvattend, concluderend
- Tekstsoorten en teksttypes: informatief zoals een krantenartikel, persuasief zoals een reclameboodschap, argumentatief zoals een betoog, opiniërend zoals een opiniestuk, prescriptief zoals een gebruiksaanwijzing, narratief zoals een reisverhaal
- Communicatiemodel: zender, boodschap, ontvanger, kanaal, context, doel, effect, ruis
- Verbale en non-verbale communicatie
- Effecten van non-verbaal gedrag (mondelijke productie en interactie)
- Beleefdheidsconventies zoals de ander laten uitspreken, op een gepaste manier het woord vragen of nemen
- Taalhandelingen zoals beweren, meedelen, beloven, om informatie vragen, verzoeken, zich verontschuldigen, waarschuwen, groeten, bedanken
- Registers van formeel tot informeel
- Elementen van argumentatieleer: feit en mening, stelling, standpunt, argument, conclusie
- Elementen van mondelinge argumentatie: standpunt, argument, conclusie
- Tekstdoelen
- Compenserende strategieën bij falende communicatie
- Talige middelen om de mate van subjectiviteit of objectiviteit uit te drukken

Procedurele kennis

- Receptie en interactie: herkennen van tekstopbouwende elementen, tekststructuren, structuuraanduiders, benadrukte woorden, tekstverbanden, tekstsoorten en teksttypes, elementen van argumentatie, verbale en non-verbale communicatie en non-verbaal gedrag; onderscheiden van hoofd- en bijzaken; gebruiken van visuele ondersteunende elementen zoals bewegende beelden; bepalen van tekstdoel; herkennen van talige middelen om de mate van subjectiviteit of objectiviteit uit te drukken
- Productie en interactie: gepast gebruiken van tekstopbouwende elementen, tekststructuren, structuuraanduiders, benadrukte woorden, tekstverbanden, beleefdheidsconventies, registers, non-verbaal gedrag en visuele ondersteunende elementen; gebruiken van tekstsoorten, teksttypes, taalhandelingen, verbale en non-verbale communicatie; gebruiken van standpunt, argument en conclusie; gebruiken van talige middelen om de mate van subjectiviteit of objectiviteit uit te drukken; respecteren van conventies m.b.t. tekstsoorten en teksttypes
- Gebruiken van een communicatiemodel
- Gebruiken van compenserende strategieën bij falende communicatie
- Toepassen van reflectievaardigheden

Metacognitieve kennis

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Beheersingsniveau Toepassen

Affectieve dimensie^o

Psychomotorische dimensie

2.13 De leerlingen gaan respectvol om met overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten en talen.^o

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

Conceptuele kennis

Procedurele kennis

Metacognitieve kennis

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Affectieve dimensie^o

Psychomotorische dimensie

2.14 De leerlingen onderscheiden overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten en talen.

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

Conceptuele kennis

- Beleefdheidsconventies en registers
- Overeenkomsten en verschillen tussen standaardtaal, nationale, regionale, sociale en situationele taalvariëteiten in het Nederlands
- Overeenkomsten en verschillen tussen talen
- Stereotypering
- Taal als factor van exclusie en inclusie
- Relatie tussen taalgebruik en taalnorm

Procedurele kennis

Metacognitieve kennis

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Beheersingsniveau Begrijpen

Affectieve dimensie^o

Psychomotorische dimensie

2.15 De leerlingen verwoorden hun gedachten, gevoelens en beleving bij het lezen, beluisteren en bekijken van literaire teksten.

Met inbegrip van kennis

Feitenkennis

Conceptuele kennis

- Literaire teksten

Procedurele kennis

- Functioneel gebruiken van eindtermen 2.3 t.e.m. 2.5 en 2.8

Metacognitieve kennis

- Eigen gedachten en gevoelens zoals waarom sommige aspecten van de tekst aanspreken, waarom men zich identificeert met een bepaald personage, in welke zin men gelijkaardige ervaringen zelf al heeft meegemaakt, waarom de tekst een bepaalde emotionele reactie teweegbrengt, waarom de uitdrukkingvorm of stijl aanspreekt

Met inbegrip van context

Met inbegrip van tekstkenmerken

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie

Beheersingsniveau Creëren

Affectieve dimensie*

Reageren op opvattingen, gedrag, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën, ...

Psychomotorische dimensie